

Temel İhtiyaçlar Çalışma Grubu

Toplantı Notları

Tarih & Yer	13 Mart 2025, Çevrimiçi Toplantı
Toplantı Başkanı	Ahmet Ünver (UNHCR)
Notları Hazırlayan	Umay Atik (UNHCR)
Katılımcı Kurumlar	ACTED, GIZ, IFRC, IOM, Islamic Relief, SARD, Save the Children, SGDD-ASAM, STL, Türk Kızılay, UNFPA, UNHCR, UNICEF, WFP
Toplantı Gündemi	<ol style="list-style-type: none">Giriş & TanıtımlarEylem Noktalarının Gözden Geçirilmesi ve DuyurularSektör Güncellemeleri<ul style="list-style-type: none">Genel durum güncellemeleri3RP gönüllü geri dönüş fon çağrısı sektörel özeti ve geribildirimOrtakların genel program güncellemeleriSUY program güncellemeleri, İzleme & Değerlendirme sunumu & MEB güncellemeleri (Türk Kızılay)WASH & Barınma Durumuna Yönelik GüncellemelerDiğer Konular ve Katkılar
Sektör Güncellemeleri	<p>Genel Durum Güncellemeleri</p> <ul style="list-style-type: none">Spontane gönüllü geri dönüşler, Cilvegözü, Yayladağı, Öncüpınar, Karkamış ve Akçakale sınır kapılarından devam etmektedir.Çobanbey ve Zeytindalı sınır kapıları, geçici koruma sağlanan Suriyeliler, Türkiye’de ikamet izniyle bulunan ve Türk vatandaşlığı alan Suriyeliler için izinli giriş-çıkış ziyaretleri için açıktır.6 Mart’ta, Cumhurbaşkanı Erdoğan 133.000 Suriyelinin, 8 Aralık 2024’ten bu yana gönüllü ve onurlu bir şekilde ülkelerine döndüğünü açıkladı.UNHCR Türkiye, Cilvegözü, Yayladağı, Öncüpınar ve Karkamış sınır kapılarında ve İstanbul Uluslararası Havalimanında gönüllü geri dönüşleri izlemeye devam etmektedir.Geri dönüş kararları, siyasi değişimler, güvenlik koşullarının iyileşmesi ve aile birleşimi gibi faktörler doğrultusunda şekillenmeye devam etmektedir.Birçok kişi, Türkiye’de bakmakla yükümlü oldukları kimse olmadığı için ya da aile üyelerini götürmeden önce durumu değerlendirmek amacıyla tek başına Suriye’ye dönmüştür.Kadınların liderliğindeki haneler ve kayıtsız bireyler, son dönemde geri dönenler arasında dikkat çeken gruplardandır. <p>Barınma & Altyapı</p> <ul style="list-style-type: none">Yıllarca süren iç savaş ve beraberinde gelen geniş çaplı yıkım sebebiyle Suriye’de pek çok kişi evlerini kaybetmiştir.Bu süreçte ülke altyapısının neredeyse yarısı tahrip olmuş, temel hizmetlerin çoğu işlevsiz hale gelmiştir.Elektrik şebekesi ciddi hasar aldığı için birçok bölgede günde yalnızca birkaç saat elektrik sağlanabilmektedir.Su arzı kesintili olup, birçok bölgede düzenli tedarik sağlanamamaktadır.Geri dönen aileler, sağlam ev bulamama, temiz su, gıda ve elektriğe erişememe gibi zorluklarla karşılaşmaktadır.Geri dönenler hayal kırıklığı yaşayabilmekte ve en temel ihtiyaçları için uluslararası yardıma bağımlı olmaktadır. <p>Sağlık Hizmetlerine Erişim</p> <ul style="list-style-type: none">Birçok hastane ve klinik ya zarar görmüş ya da personel ve malzeme eksikliği nedeniyle hizmet veremez hale gelmiştir.Kamu hastanelerinin en az yarısı tam kapasiteyle çalışamaz durumda, birincil sağlık merkezlerinin büyük bir kısmı ise ya tamamen kapalı ya da sınırlı hizmet sunabilmektedir.Salgın hastalıkların yayılma riski ve yetersiz sağlık altyapısı, geri dönmeyi düşünenler için caydırıcı bir faktördür. <p>Ekonomik Durum ve İş Olanakları</p> <ul style="list-style-type: none">Dünyabankası araştırmasına göre, GSYİH’sı 2010-2020 arasında yarı yarıya azaldığı için Suriye düşük gelirli bir ekonomi statüsüne gerilemiştir.

- BM verilerine göre, ülkede 16-17 milyon kişi temel insani yardıma ve korumaya ihtiyaç duymaktadır.
- Kamu ve özel sektör daraldığı ve üretim ve yatırımlar neredeyse durma noktasına geldiği için iş olanakları çok sınırlı.
- Geri dönenler kaynaklarını getirerek toparlanma sürecine katkıda bulunabilir. Ancak, yetersiz altyapı nedeniyle bu sürecin hızlanması oldukça güç görünmektedir.

Güvenlik ve Riskler

- Görece iyileşmeler olsa da güvenlik riskleri ve istikrarsızlık endişe kaynağı olmaya devam ediyor.
- Bireysel güvenlik konusunda da eksiklikler mevcut. Kadınlar ve kız çocuklarını aile içi şiddetten koruyacak mekanizmalar ya da erken yaşta evlilikleri önlemeye yönelik koruma sistemleri yok veya yetersiz.

Sonuç

- Gönüllü geri dönüş mülteciler için temel bir haktır. Spontane geri dönüşleri engellenemez, yalnızca bilgilendirme ve destek sağlanabilir. Karar süreçlerinde bireyleri erken ve yanlış kararlara yönlendirmemek gerekir. Temkinli bir yaklaşım benimsenmelidir.
- Mevcut durum büyük ölçekli, toplu ve kolaylaştırılmış geri dönüşler için uygun değil. Yapılacak faaliyetler, bu bağlama uygun planlanmalı ve koordinasyon içerisinde uygulanmalıdır.

3RP Gönüllü Geri Dönüş Fon Çağrısı Sektörel Özeti

- Gönüllü geri dönüşlere ilişkin 3RP ek fon çağrısı revizyonlarından sonra sektörün toplam 2025 fon çağrısı 103 milyondan 160 milyon ABD dolarına yükselmiştir. Detaylı bilgi için bkz. *ilgili slaytlar*.
- En yüksek hedef sınır bölgelerine ulaşım desteği altında. Ancak, Göç İdaresi Başkanlığı ve ilgili diğer kamu kurumlarından yönlendirme beklenmekte ve şu anda aktif olarak uygulanan bir çalışma yoktur. Projeler henüz planlama aşamasında. Mevcut durum geniş kapsamlı ulaşım destekleri sağlamak için doğru bir zaman değil.
- Gıda desteği, sınır kapılarında sağlanması gereken anında gıda yardımları açısından anlamlı.
- Hijyen kitlerinin dağıtımı, özellikle menstrüel hijyene yönelik, önem taşımaktadır.
- Farklı temel ihtiyaçları karşılayacak aynı yardımlar acil ihtiyaç materyalleri (CRI) desteği altında değerlendirilmektedir.
- WASH/barınma alanında, sınır bölgelerinde standartların iyileştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.
- Ek fon çağrısı hedefleri, planlama açısından 700.000 olarak tahmin edilen 2025 için farazi geri dönüş sayısı ışığında belirlenmiştir ve mevcut durumdan çok olası ihtiyaçlara yöneliktir.
- Çok amaçlı nakit yardımları (MPCA) kişilerin kararlarını yanlış bir şekilde etkileyebileceği, farklı amaçlarla kullanılabilmesi ve bazı olumsuz riskler doğurabileceği için ek fon çağrısına dahil edilmemiştir. Kamu kurumlarıyla yapılan istişarelerde de bu konuda çekinceler dile getirilmiştir.
- Bazı ortaklar, 2025 fon çağrısı kapsamına dahil etmek istedikleri ancak dönüşlerle doğrudan ilişkisi olmayan faaliyetleri de eklemiştir. Örneğin, WFP'nin kamptan çıkmak isteyen bireylere yönelik nakit programı, dönüşlerle bağlantılı olmasa da kamu kurumlarıyla istişare edilerek geliştirildiği için 2025 çağrısına sonradan dahil edilmiştir.

Ortakların Genel Program Güncellemeleri

- UNFPA'nın ASAM ile işbirliği içinde Adıyaman ve Hatay'da sağladığı menstrüel hijyene yönelik kupon desteği devam etmekte ve ortakların yönlendirmelerine açıktır.
- STL'in operasyonel giderler altında kullanılmayıp nakit desteğine aktardığı kaynak sayesinde Şubat ayında Adıyaman'da ek olarak 34 haneye nakit desteği sağlanmıştır.

SUY Programı Güncellemeleri

- Türk Kızılay tarafından KızılayKart altında yürütülen YSUY ve diğer programlar hakkında güncellemeler paylaşıldı. Detaylı bilgi için bkz. *ilgili slaytlar*
- 2025 Ocak ödeme döneminden itibaren, ulusal sosyal yardım sistemine uyum sağlamak amacıyla, SUY ve T-SUY projelerinde yaş kategorileri 18-64 yaş "çalışabilir/yetişkin", 65 yaş ve üzeri "yaşlı" olarak belirlenmiştir.
- T-SUY bağlamında daha önce "sadece yaşlı ve/veya çocuk" kriteri nedeniyle desteklenemeyen bazı haneler, yeni kriterlerle kapsam dışı kalmıştır. 16,116 kişi program dışı kalmıştır.
- SUY bağlamında 60-64 yaş aralığındaki erkek faydalanicılar kapsam dışı olmuştur. Güncellenen bağımlılık oranı kriterini karşılamayan ve Takdir Hakkı kapsamında desteklenen bazı haneler de dahil 18,987 kişi toplam artık program dışıdır.
- SUY kriterlerine göre hanede 18-64 yaş aralığında bir erkek birey varsa, bağımlılık oranı 1.5'tan fazla olmalıdır. Hanede yetişkin erkek birey yoksa, en fazla 2 yetişkin kadın bulunmalı ve toplam hane nüfusu 6'yu aşmamalıdır.

- Suriye'ye gönüllü geri dönüşlerin YSUY faydalanıcı sayısına etkisini anlamak için YSUY programlarını Türk Kızılay ile birlikte yürüten Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Göç İdaresi Başkanlığı'na bilgi paylaşımı için resmi talepte bulundu.
- Haneden bir kişinin geri döndüğü ya da izinli giriş-çıkış ziyareti yaptığı durumlarda faydalanıcı hane sayısı düşmez sadece kişi sayısı azalır. İzinli giriş-çıkış ziyaretleri gibi durumlarda Kızılaykart kapanmıyor. Normal şartlar altında kartları kapatmamaya yönelik bir bakı açısı var çünkü hanelerin kriterleri sağlaması aydan aya değişebiliyor ve kriter sağlanmasa bile kart açık kalıp ödeme yapılmaz.

YSUY İzleme & Değerlendirme Bulguları

- Türk Kızılay tarafından güncel YSUY dağıtım sonrası izleme bulguları bir önceki yardım öncesi temel durum araştırması bulgularıyla karşılaştırılmalı bir şekilde paylaşıldı. Detaylı bilgi için bkz. *ilgili slaytlar*
- T-SUY, SUY ve kapsam dışı hanelerin ortanca gelir değerleri yükselse de bu ekonomik durumlarında bir iyileşmeden çok asgari ücret ve YSUY yardım miktarındaki artışları yansıtır. Benzer şekilde, harcamalardaki artışın enflasyon sebebi olduğu düşünülür.
- T-SUY ve SUY hanelerinin yaklaşık %75'i gıda, kira ve gıda dışı ihtiyaçlarını karşılamak için borçlanmış.

MEB Güncellemeleri

- Türk Kızılay tarafından güncel hane bazlı Şubat MEB detayları paylaşıldı. Detaylı bilgi için bkz. *ilgili slaytlar*
- SUY ve T-SUY haneleri için en büyük harcama kiralara ve bunu gıda kalemi, faturalar ve gıda dışı harcamalar takip ediyor.
- Yüksek enflasyon sebebiyle %25 civarındaki hedefe karşın SUY ve T-SUY yardımları haneler için sırasıyla MEB'in %10 ve %11'ini karşılıyor.

WASH & Barınma Durumuna Yönelik Güncellemeler

WASH Sektör Güncellemeleri

- WASH sektör koordinatörü deprem dönemi ve sonrasındaki aktivitelerine yönelik örnekler ve güncellemeler paylaştı. Detaylı bilgi için bkz. *ilgili slaytlar*
- Örneğin, 2024-25 dönemi için Hatay'daki en nemli WASH aktivitelerinden biri olan ve 75.000 civarı yararlanıcısı olması beklenen su altyapı ağı genişletmesi çalışmasının önümüzdeki haftalarda tamamlanması beklenmektedir. Çalışmanın amacı Hilalkent ve depremden sonra yoğun göç alan Narlıca'nın su ihtiyaçlarının daha iyi karşılanmasıdır.
- 2025 için öncelikli alanlar su tankları ve arıtma sistemlerinin bakımı, ilgili su, sanitasyon ve hijyen tesislerinin iyileştirilmesi, hijyen ve temizlik kitlerinin dağıtımı ve okullar için WASH iyileştirmeleri gibi konuları kapsayacaktır.
- Saha gözlemlerine göre gönüllü geri dönüşlere ilişkin sınır geçiş bölgelerinde ortaya çıkabilecek önemli gereksinimler emziren annelerin ihtiyaçlarının yanı sıra mama ve içme suyu ihtiyaçlarını kapsar. Ayrıca, geri dönüşler devam ettikçe ortak tuvalet alanları onarım gibi talepler de artmaktadır.
- WASH sektörü mülteci ve göçmenlerin yoğun olarak kaldığı konteyner kentlerdeki ihtiyaçlara yönelik 2024 raporunu güncellemek için önümüzdeki haftalarda saha ziyaretlerine başlayacaktır.
- WASH sektörü ayrıca geçtiğimiz 2 yıl boyunca ortaklarının WASH ile ilgili çalışmalarını birleştiren bütüncül bir rapor üzerinde çalışmaktadır.
- Sorular için Şirzat Ergin (sirzat.ergin@acted.org) ve Zerrin Alkan Yelmen'e (zalkan@unicef.org) ulaşabilirsiniz.

Barınma Sektörü Güncellemeleri

- 2023'te 54 barınma sektörü ortakları deprem sonrası ihtiyaçlara karşılık depremden etkilenen illerde 1 milyondan fazla haneye barınma desteği ve gıda dışı yardım sağladı. Ayrıca, konteyner ve geçici barınma alanları konusunda da destekler sağlandı. 2024 yılında da bu destekler sağlanmaya devam etti. Faydalanıcıların en çok tercih ettiği destek modalitesinin nakit yardımları olduğu vurgulandı.
- 2024 sonunda resmi çadır yerleşkelerinin çoğu kapandı ve yaklaşık 50.000'i mülteciler (çoğunlukla Suriyeli) depremden etkilenene kişiler 390 konteyner kentine geçti.
- 2025'te de sektör kışa hazırlık destekleri konusunda çalışmaya devam edecek.
- 2025'te önceki gibi 3 ayrı hub (Gaziantep, Hatay, ve Adıyaman-Kahramanmaraş-Malatya) için ayrı toplantılar yerine genelde ayın üçüncü haftasında olacak şekilde tek bir toplantı olacak. Bir sonraki toplantı tarihi 27 Mart. İlgililer

Inter-Agency
Coordination
Türkiye

Msallam Koujan (koujan@unhcr.org) ve Şirzat Ergin (sirzat.ergin@acted.org) ile iletişime geçebilir.

- Sektör indikatörlerinin 3RP indikatörleriyle daha yakından ilişkilendirilebilmesi için çalışmalar devam ediyor ve bununla ilgili yakın zaman da bir eğitim planlanıyor.